

*Editorial***Heteronorma**

a desvantaxe de fabricar en serie
é que só existe un molde

—*Bea Saiáns*

Contar, dicir e estudar dende o lugar ao que sempre nos expulsaron de maneira violenta e ferinte, dende a outra beirarrúa, é reinventar e reivindicar un espazo no que nos querían calades, sumises, impasibles. Porén, quizais non contaban co feito de que dende o *outro* lugar, dende a distancia, o que temos é unha visión panorámica, ampla e completa coa que, dende logo, non conta quen só se move unicamente por un sitio e quen non pode ver máis alá da baldosa que pisa. Agroma así o empoderamento disidente de quen se sabe lonxe da que bautizaron como beirarrúa principal e que lonxe de facer todo o posible por se achegar a ela, celébrase afastade coes súes e loita por construír realidades que non se movan por fronteiras discriminatorias.

E por que unha beirarrúa cuir? Entendemos o cuir como termo paraugas e como concepto político estratéxico co que acoller todas as disidencias que fan fronte a un mundo ferozmente cisheterosexual, mononormativo, capacitista, racista e gordófono. Así, o cuir preséntase dende a reformulación continua, cuxa posta en práctica concreta dependerá do que precise e considere cada suxeito para loitar contra todas estas opresións. Neste sentido, non abonda con nomear a disidencia, senón que o cuir procura unha desarticulación de todas estas normas impostas como naturais e únicas. O cuir debe servir para mostrar as costuras, as fendas, dun sistema deficiente e obsoleto. Desta maneira, como diría Víctor Mora no seu ensaio *¿Quién teme a lo queer?*, ‘Si no incomoda, si no revuelve el asiento y fuerza la mirada hacia un afuera frondoso no es queer’ (2021: 91).

O obxectivo deste número, por tanto, é ofrecer un panorama dos estudos cuir que se están a desenvolver actualmente en Galicia. O motivo débese a que non son moitos os espazos que encontramos para reunir e coñecer o que se está a facer neste ámbito. É xustamente debido a isto que no seu momento naceu a Rede Galega de Estudos Queer, grupo que pula por reunir a todes es investigadorxs galegues deste ámbito perante o descoñecemento entre elis que se daba previo á súa existencia. Xa que logo, con este número quixemos facer, na medida do posible, unha chamada a es noses compañeires e servir de punto de encontro co que coñecer e descubrir os valiosísimos traballos que se están a facer mais que, por falta de espazos de pensamento claramente articulados como tal, fan que nos illemos es unhes des outres e teñamos a sensación, continuamente, de que se está a descubrir todo por vez primeira cando moitos, moitísimos, son os pasos xa dados. Deste xeito, este volume avanza polo camiño trazado por libros como *A homosexualidade: a debate* (2002), *Queer-emos un mundo novo* (2011) e *Nos, xs inadaptadxs: Representações, desejos e histórias LGBTQ na Galiza* (2020).

Neste sentido, e baixo o noso punto de vista, o presente número dá boa conta de que a perspectiva cuir chegou para quedar e que os avances que se están a dar nesta liña son do máis innovadores, transgresores e necesarios. Coa escolma de textos pretendiamos abranguer un amplo prisma de disciplinas, subxectividades, teorías e perspectivas, dende a historia, a literatura e a lingüística, aos estudos culturais e ás artes escénicas e

performativas, pero aínda así hai varios fíos inesperados que os unen. Pese á nosa intención de captar o que se está a facer dende os estudos cuir na Galicia no presente, neste volume ábreanse visións do pasado e do futuro que amosan que aquilo é igual de múltiple e inestable como o outro. Os artigos reunidos aquí tamén reivindicán a monstruosidade, seres cuir que escriben e aman coas súas catro mans, que resultan do cruzamento entre o humano e o animal, que transitan entre sexos e xéneros, nacións e linguas.

Abrimos este número coa pioneira revisión da historia dende unha perspectiva LGBTQ+. No seu artigo, 'A Historia e a Memoria da disidencia sexual en Galicia', a historiadora Daniela Ferrández abre camiños e fai xustiza a través da visibilización de figuras galegas cuir como Teresita, que ficaron silenciadas e esquecidas baixo o que se consideraba a figura inédita e insólita de Elisa e Marcela mais que, grazas a ela, evidénciase que non foi así. Nesta liña, fica patente a importancia duns lentes cuir para revisarmos os ocos e silencios que a historia deixou e que, certamente, non se estaban a ler dende o lugar correcto.

Doutra banda, contamos con tres estudos literarios que mostran a riqueza e diversidade de vías de análise coas que conta a literatura galega e sobre a que tanto fica por dicir. En primeiro lugar, o traballo de Mario Regueira, 'Sexopolítica futura', no que analiza as obras de ciencia ficción da literatura galega do último cuarto de século como ponte para coñecer como as distopías, en moitos casos, serven como ferramenta coa que imaxinar futuros alternativos marcados pola presenza ou ausencia de sexualidades disidentes e sistemas sociais afastados da heteronorma.

A seguir, en 'A xustiza pola gadoupa', Danny Barreto recolle a novela *Besta do seu sangue* (2018), de Emma Pedreira, para estudar o potencial que a figura de Romasanta ten como personaxe intersexual, xa que a súa mera existencia consegue ameazar o sistema sexo-xénero.

No traballo 'O outro lugar', Lara Rozados Lorenzo pon en común dúas obras poéticas escritas, cada unha delas, a catro mans, evidenciando unha poesía galega contemporánea que, alén de recoller o ronsel das poetas dos 80 e 90 que comezaron a reinventar o erotismo, apostan pola ruptura da monogamia e propoñen amores plurais, horizontais e redondos, mostrando corpos disidentes, incómodos para o canon, mais que se reivindicán dende a alegría e o empoderamento.

Xa por último, en 'Queering Is Caring', Daniel Amarelo realiza un estudo interdisciplinar do papel da produción audiovisual, musical e cultural cuir nos procesos de revitalización lingüística. Ao analizar non só a produción cuir, senón tamén o efecto que esta ten nes neofalantes, Amarelo amosa como o cuir representa unha ferramenta para a recuperación da lingua galega e a defensa da cultura rural.

Con todo, consideramos necesario achegar, dalgunha maneira, a realidade cuir das artes escénicas galegas, xa que habitualmente adoitan ser esquecidas, a pesar da grande riqueza existente. Así, para resolver este baleiro, propuxémonos enviar un breve cuestionario a diferentes axentes que, baixo o noso punto de vista, poderían ofrecer reflexións enriquecedoras para este volume como xa mostran día a día no seus traballos. Neste sentido, e a pesar das limitacións de espazo coas que contamos, tentamos debuxar a maior pluralidade posible e, desa maneira, contamos coa compañía de teatro Meva Deus, coes organizadoras do festival Desfoga, coa contadora e actriz Atenea Fernández, co performer Nelu Vermouth e coe resitadore Nuria Vil. Interesábanos, por tanto, coñecermos de preto como o cuir atravesa os seus procesos creativos, coñecermos os seus referentes

(na liña de debuxarmos entre todes un pequeno mapa cuir das artes escénicas galegas) e contribuír a visibilizar uns traballos que, normalmente, fican excluídos deste tipo de espazos.

Danny Barreto (Colgate University)
Ánxela Lema París (Universidade da Coruña)
Editoras